

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 451/2013-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť J. S., T., zastúpeného spoločnosťou Č. s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. J. Č., vo veci namietaného porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručeného čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 16 C 226/2009-1052 z 28. marca 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 11 Co 278/2012-1176 z 15. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2013 doručená sťažnosť J. S., T. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia

základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručeného čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy a základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 C 226/2009-1052 z 28. marca 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 278/2012-1176 z 15. mája 2013. Sťažovateľ sťažnosť 9. septembra 2013 doplnil dorúčením splnomocnenia pre zvoleného právneho zástupcu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa 13. augusta 2009 obrátil na okresný súd žalobou o ochranu osobnosti a o poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch proti spoločnosti W., a. s., B. (ďalej len „žalovaný“). Porušenie svojich práv sťažovateľ videl v obsahu troch článkov uverejnených v čísle 21/2009 týždenníka „Týždeň“ z 25. mája 2009, v ktorých mali byť uvedené o sťažovateľovi nepravdivé, osočujúce a hrubým spôsobom do jeho občianskej cti a ľudskej dôstojnosti zasahujúce informácie.

Okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 226/2009-1052 z 28. marca 2012 sťažovateľovu žalobu zamietol a uložil mu povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania. Okresný súd na základe konfrontácie obsahu posudzovaných článkov, v ňom použitých formulácií s dokazovaním pred ním vykonaným (predovšetkým svedecké výpovede), berúc od úvahy stabilizovanú judikatúru slovenských súdov i Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zaujal stanovisko, podľa ktorého *„nemožno... konštatovať, že novinári zneužili svoje postavenie a uverejnili informácie, ktoré by nemali zo zdrojov, ktoré považovali za spoľahlivé. Treba mať teda za to, že uverejnením článkov mali snahu zverejniť informácie o skutočnostiach, ktoré by mohli byť pravdivé a škodiť práve postaveniu cirkvi v spoločnosti. Žalobca ako vysoký predstaviteľ cirkvi mal podľa názoru súdu povinnosť znášať i kritiku, silnejšie výrazy a myšlienky, ktoré určitým spôsobom zasahujú do jeho osobnosti. Zverejnenie skutkových tvrdení je v súlade s verejným záujmom. V danom prípade však nedošlo k zásahu do takej miery, aby zásadným spôsobom znížili jeho česť, dôstojnosť a postavenie.“*

Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom krajský súd rozsudkom č. k. 11 Co 278/2012-1176 z 15. mája 2013 rozhodol tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania. Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými zisteniami a právnymi závermi okresného súdu a konštatoval, že *„prvostupňový súd sa... dostatočným spôsobom vypořiadal s námietkami uplatnenými žalobcom a vzhľadom na to, že tento ani v odvolacom konaní neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by bolo potrebné zhodnotiť, na ktoré by bolo potrebné prihliadnuť, odvolací súd v podrobnostiach odkazuje na dôvody obsiahnuté v odôvodnení napadnutého rozsudku“*.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ predostiera viacero námietok. Tvrdí, že mu *„nikdy nebolo doručené vyjadrenie žalovaného k jeho odvolaniu. Pri nenariadení odvolacieho pojednávania má sťažovateľ za to, že bola tak porušený princíp rovnosti účastníkov konania...“* a že došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom. Namietta, že krajský súd sa *„žiadnym spôsobom nevypořiadal s argumentáciou sťažovateľa uvedenou v odvolaní“*. Takisto sťažovateľ uvádza, že okresný súd *„dospel v rozsudku k viacerým nesprávnym a nepravdivým skutkovým zisteniam, ktoré z dôkazov buď vôbec nevyplývajú alebo z vykonaných dôkazov vyplýva úplný opak“* (problém úhrady kúpnej ceny za pozemky, stotožnenie útoku na účet v L... v G. s kauzou 500 miliónov, existencia plnej moci pre Š. N). Ťažiskovo však sťažovateľ namietta voči právnemu posúdeniu veci oboma všeobecnými súdmi konajúcimi v jeho veci. Za problém považuje *„arbitrárne posúdenie vzťahu práva na slobodu prejavu s právom na ochranu osobnosti a absolútnej ochrany poskytnutej novinárom v prípade zverejnenia nepravdivých skutkových tvrdení, ak pochádzajú z dôveryhodného zdroja“*. Oba súde podľa sťažovateľa preferovali absolútnym spôsobom právo na slobodu prejavu. Sťažovateľ spochybňuje dobromyseľnosť novinárov pri uvádzaní jednotlivých informácií v obsahu sporných článkov. Napokon sťažovateľ namietta aj spôsob, akým okresný súd i krajský súd hodnotili unesenie dôkazného bremena účastníkmi konania, ako aj ich posúdenie spôsobilosti sporných článkov zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti.

V sťažnosti sťažovateľ uviedol, že „z procesnej opatrnosti podal voči rozsudku KS Trnava dňa 27. júna 2009 dovolanie, v ktorom namieta odňatie možnosti konať pred súdom [§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku]“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Porušovatelia, Okresný súd v Trnave a Krajský súd v Trnave, rozsudkom č. k. 16 C 226/2009-1052 zo dňa 28. 03. 2012 a rozsudkom č. k. 11 Co 278/2012-1176 zo dňa 15. 05. 2013 porušil právo sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena a pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života v zmysle Článku 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zakotvené v Článku 46, ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 11 Co 278/2012-1176 zo dňa 07. 03. 2013 (správne malo byť 15. 05. 2013 – pozn.) sa týmto ruší a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

Krajský súd v Trnave je povinný nahradiť sťažovateľovi náklady právneho zastúpenia v sume 237,84 EUR na účet právneho zástupcu č... do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Pokiaľ ide o časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie jeho označených základných práv rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 226/2009-1052 z 28. marca 2012, ústavný súd uvádza, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04, IV. ÚS 372/2010).

Sťažnosťou napadnutý rozsudok okresného súdu je rozhodnutím súdu prvého stupňa, proti ktorému § 201 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) pripúšťa podanie riadneho opravného prostriedku – odvolania. Túto možnosť sťažovateľ aj využil. Ak teda právny poriadok umožňoval sťažovateľovi domôcť sa ochrany základných práv proti ich porušeniu rozsudkom okresného súdu v odvolacom konaní pred všeobecným (krajským) súdom, potom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany. V tejto časti preto ústavný súd odmietol sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. K časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv rozsudkom krajského súdu, ústavný súd opätovným poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy zdôrazňuje, že vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

Sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie. Toto svoje tvrdenie doložil dôkazom, a to fotokópiou dovolania z 26. júna 2013 proti odvolaciemu rozsudku krajského súdu č. k. 11 Co 278/2012-1176 z 15. mája 2013, ako aj fotokópiou obálky doporučenej zásielky adresovanej okresnému súdu k sp. zn. „16 C/226/2009“ s obsahom „Dovolanie voči rozsudku“, na ktorej je prezenčnou pečiatkou okresného údu potvrdené jej prijatie 27. júna 2013. Z uvedených dôkazov predložených sťažovateľom vyplýva, že dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal. Uvedenú skutočnosť ústavnému súdu 17. septembra 2013 potvrdil aj okresný súd, ktorý zároveň uviedol, že spisový materiál nebol zatiaľ predložený dovolaciemu súdu.

Zistená skutočnosť podania dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľom vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv, ak je zrejmé, že sťažovateľ podal dovolanie, pričom

v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené. Sťažnosť musela byť preto v tejto časti odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie namieta, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací.

Súbežné podanie dovolania a sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd sa však v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľa prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľ k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súdu týkajúcej sa tohto rozhodnutia za obvyklých podmienok.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou v tejto časti meritórne nezaoberal, ale podľa zásady rationae temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. O ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu, náhrada trov konania) z dôvodu odmietnutia sťažnosti nebolo potrebné rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2013